Raadhuisplein 1
7811 AP Emmen
t. 14 0591
f. 0591 377602

Postbus 30001
7800 RA Emmen
e. gemeente@emmen.nl
i. gemeente.emmen.nl

Gemeente Emmen

Aan de raad van de gemeente Emmen

team
Beleid leefomgeving

ons kenmerk	zaaknummer	bijlage	behandeld door	BSN
39990-2023:006754	39990-2023	11	J.H. Laarman	

datum	telefoon	fax	e-mail
14 februari 2023	14 0591		gemeente@emmen.nl

onderwerp
Bestuurlijke reflectie gebiedsproces Schoonebeek

Geachte leden van de raad,

Zoals u weet, wil de NAM het water dat vrijkomt bij de oliewinning in Schoonebeek ter plekke gaan verwerken. Samen met andere regionale overheden drongen we er bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de NAM op aan belanghebbenden te betrekken bij het proces. En wel vóórdat de officiële vergunningsprocedures beginnen. Er is daarom een gebiedsproces gestart met bewoners, andere belanghebbenden en decentrale overheden. Het proces kent drie sporen: ontzorgen, vergunnen en bijdragen. U leest hierover meer verderop in deze brief. Als onderdeel van het gebiedsproces lieten EZK en NAM verschillende onderzoeken uitvoeren. U hoorde hier over tijdens een raadsinformatieavond op 25 januari en u heeft een afschrift van de presentaties en de onderzoeken ontvangen.

Het ministerie van EZK vroeg ons op 31 januari per brief om een bestuurlijke reflectie te geven op het gebiedsproces in het algemeen en de pijler ontzorgen in het bijzonder.

Nu is in grote lijnen alle informatie beschikbaar over het te volgen proces en over de concrete voornemens en de onderbouwing daar van. Daarom is het nu een goed moment om in deze raadsbrief in te gaan op de gang van zaken: waar staan we, hoe gaat het verder en hoe staan wij hier als gemeente in. We gaan in op het gebiedsproces tot nu toe en op de momenteel beschikbare informatie. Dit geeft ons een richtsnoer om te handelen in de vervolgfase. Wij vragen het presidium deze brief te agenderen voor de commissievergadering van 13 maart. We horen dan graag uw mening voordat wij onze reflectie aan het ministerie van EZK sturen.

De rol van het regionale bestuur
Besluitvorming over mijnbouwactiviteiten ligt in Nederland wettelijk op landelijk niveau. In dit geval bij de Staatssecretaris van Mijnbouw, dhr. Vijlbrief. Gemeenten zijn alleen bevoegd gezag voor een aantal kleinere, wettelijk sterk ingekaderde vergunningen, zoals aanlegvergunningen. Maar in de belangrijkste vergunningen over boven- en ondergrondse aspecten hebben regionale bestuurders vooral een adviesrol.

We voelen als college uiteraard de zorg voor onze omgeving en inwoners en onze politieke verantwoordelijkheid. Daarom dringen wij al vanaf het bekend worden van de plannen aan op een zorgvuldig proces, met aandacht voor betrokkenen en het milieu en dat de toekomstige verwerking van het afvalwater veilig en verantwoord dient te gebeuren.

Wij kijken daarom vooral naar de onderbouwing van de voornemens en het gelopen en te lopen proces.

Gebiedsproces
Samen met de gemeente Coevorden, de provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen stemden we in de afgelopen maanden regelmatig af met NAM en EZK. Sinds maart vorig jaar hebben deze partijen een aantal keren op bestuurlijke niveau met elkaar gesproken. Onze ambtenaren bespreken de gang van zaken tweewekelijks met EZK en de NAM. In deze overleggen brengen wij onze zorgen en wensen in. Zo zijn we actief betrokken bij alles wat gaande is in de drie sporen van het gebiedsproces.

Hier volgt een korte toelichting op de drie genoemde sporen.

Ontzorgingsspoor
NAM en EZK spreken met inwoners en belanghebbenden uit Schoonebeek en omgeving aan een 'ontzorgingstafel'. Kort geleden is Bert Bouwmeester door de deelnemers aan de ontzorgingstafel gekozen als onafhankelijk voorzitter. Aan de ontzorgingstafel worden de zorgen en wensen van de deelnemers besproken. Op basis daarvan zijn afspraken gemaakt over monitoring in aanvulling op wettelijke verplichtingen, 0-metingen, meldingen, enzovoort. De afspraken en maatregelen worden vastgelegd in een zogenoemd Afsprakenkader. De NAM, EZK en de voorzitter ondertekenen dit. De regionale bestuurders willen het afsprakenkader bekrachtigen en borgen. Deels worden de afspraken onderdeel van vergunningen. En daarmee onderdeel van het toezicht door SodM.

De ontzorgingstafel gaat door in de realisatiefase en de bedrijfsfase. Er wordt een stichting of andere rechtsvorm opgericht om de belangen van de direct betrokkenen rondom Schoonebeek te behartigen, als opvolger van de huidige ontzorgingstafel.

Vergunningenspoor en onderzoeken
Op 25 januari heeft de NAM haar voorkeursalternatief voor de verwerking van het productiewater gepresenteerd: het injecteren van het productiewater in lege gasvelden onder het olieveld Schoonebeek. Voor dat voorkeursalternatief gaat de NAM straks diverse vergunningen aanvragen.

In de loop van het gebiedsproces zijn twee belangrijke onderzoeken uitgevoerd die het voorkeursalternatief onderbouwen. In het Onderzoek Oliewinning Schoonebeek wordt het trechterproces naar het voorkeursalternatief van de NAM geschetst. Het rapport laat zien hoe vanuit een veelheid van alternatieven (van stoppen met oliewinning tot maximale zuivering van het productiewater) drie qua techniek en milieu mogelijk haalbare alternatieven overbleven. Uit die drie heeft de NAM haar voorkeur bepaald (zie bijlage 6).

Daarnaast liet EZK op verzoek van de Tweede Kamer een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) uitvoeren door CE Delft en TNO. Hierin zijn de kosten en baten van de oliewinning, inclusief de alternatieven voor de waterverwerking, op een rijtje gezet. De invalshoek is landelijk, met een kleine doorkijk naar de kosten en baten op regionaal niveau. In deze MKBA komt naar voren dat er (op landelijk niveau) grote baten zijn. Ook is een belangrijke bevinding dat de CO_2 footprint van de Schoonebeker olie kleiner is dan die van geïmporteerde olie. Maar dan moet wel gebruik worden gemaakt van zogenaamde E-boilers, die draaien op groene stroom.

Op verzoek van de provincie Drenthe, gemeenten Emmen en Coevorden en waterschap Vechtstromen heeft TNO (samen met KWR) het rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek van RHDHV bekeken, met de vraag of de juiste conclusies uit de beschikbare informatie getrokken worden. KWR is een gerenommeerd kennis- en onderzoeksinstituut op het gebied van watertechnologie. TNO komt tot de

conclusie dat RHDHV de juiste set van alle mogelijke verwerkingsopties voor het productiewater in het vizier heeft en dat RHDHV haar conclusies goed onderbouwt. Van de drie oplossingen die RHDHV nader heeft onderzocht, meent TNO dat RHDHV te optimistisch is over oplossingen met gehele of gedeeltelijke waterzuivering. Deze zuiveringstechnieken zijn nog niet beschikbaar op industriële schaal. TNO en KWR zijn aanzienlijk behoedzamer over het tempo en de doorontwikkeling van de zuivering op de benodigde schaal. Met in acht neming van de review van TNO kunnen we begrip hebben voor de voorkeur van NAM voor rechtstreekse waterinjectie in het gasveld Schoonebeek. Wel vindt TNO enkele leemten in de informatie over injectie in het rapport Onderzoek Oliewinning Schoonebeek. Deze leemten kunnen ingevuld worden in de nu volgende detailonderzoeken die nodig zijn voor de vergunningaanvragen.

De presentaties en onderzoeken die 25 januari zijn behandeld, zijn al eerder bekend gemaakt via de griffie. De stukken zijn opnieuw als bijlage toegevoegd. Nieuw is de review die TNO heeft gemaakt. Nieuw is ook de onderbouwing door NAM van de voorkeur voor het injecteren van het productiewater in het gasveld Schoonebeek.

Bijdragenspoor
Vanaf het begin van het gebiedsproces hebben wij uitgesproken dat de regio meerwaarde moet ondervinden van de oliewinning, omdat zij ook de eventuele nadelen en risico's ondervindt. De NAM en EZK onderschrijven dit. Dit past ook in de voorgenomen herziening van de Mijnbouwwet (zie bijlage 10).

Uit de MKBA blijkt dat de baten van de oliewinning vooral bij de rijksoverheid landen. Het gaat met name om een direct financieel voordeel voor de schatkist. Dat wil niet zeggen er dat er helemaal geen economisch voordeel is voor de regio. Uit het Onderzoek Oliewinning Schoonebeek blijkt dat in de regio ca. 300 banen direct gemoeid zijn met de oliewinning. Jaarlijks wordt qua operationele kosten ca. €20 miljoen in de regio besteed, waarvan €2 miljoen in Schoonebeek.

Er wordt een onderzoek op poten gezet hoe de activiteiten verder van meerwaarde kunnen zijn voor de regio. Dit gaat de regio samen met de NAM en EZK doen. Momenteel onderzoekt een verkenner wat het beste proces is om het bijdragenspoor te doorlopen en wie daar het beste aan kunnen deelnemen. Wij gaan er van uit dat zowel de NAM als de rijksoverheid bijdragen aan de regio.

Conclusie
Wij zijn tevreden over onze afspraken met de NAM en EZK over het gebiedsproces. Hierin kunnen de zorgen en belangen van de omwonenden in Schoonebeek en omgeving én onze zorgen en belangen geadresseerd worden.

Wij vinden het belangrijk dat de direct betrokkenen, zoals omwonenden rondom de locaties, blijvend goed geïnformeerd en betrokken worden. Ook moeten zij de mogelijkheid hebben om hun vragen en zorgen te adresseren en moeten er goede afspraken hierover zijn met NAM. Met de ontzorgingstafel en het Afsprakenkader wordt dit wat ons betreft goed geborgd.

Ook vinden wij dat de regio meerwaarde behoort te ondervinden van de aanwezigheid van de activiteit op haar grondgebied. Wij hebben er vertrouwen in dat met het bijdragenspoor een goed proces wordt ingericht om met EZK, de NAM en de andere decentrale overheden gezamenlijk naar deze meerwaarde te zoeken. Wij vinden de huidige verdeling van de opbrengsten van de oliewinning onevenwichtig.

Wij vinden de afweging van alternatieven en de trechtering naar het uiteindelijke voornemen van de NAM, navolgbaar en logisch. Een belangrijk uitgangspunt van ons was en is dat de injectie veilig en verantwoord voor mens, milieu en ondergrond moet zijn. Op basis van de informatie die er nu ligt, vinden we dat er een gedegen basis is om over te gaan naar de fase van vergunningaanvragen. Onderdeel van de vergunningprocedures is de beoordeling van de vergunningsaanvragen door de technisch adviseurs, onder andere Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Dan blijkt pas definitief of het inderdaad veilig en verantwoord is om productiewater in de ondergrond van Schoonebeek te injecteren. Wij zullen dit kritisch blijven volgen.

Een belangrijk aspect voor de veiligheid is het gebruik van nieuwe materialen in alle pijpleidingen en injectieputten. Dit heeft de NAM inmiddels toegezegd. Dit is een belangrijk verschil met de operatie in Twente. Ook de afspraken over extra monitoring en controles, en toezicht van SodM daarop, uit het Afsprakenkader geven vertrouwen dat de veiligheid goed geborgd wordt.

Wij vinden dat er voldoende basis is om onze bijdrage te leveren aan volgende stappen in het gebiedsproces. In de vervolgstappen zijn er onderdelen die nadere aandacht nodig hebben. Dit blijkt uit de review van TNO. Wij vragen NAM en EZK de bevindingen van TNO te betrekken in de nadere uitwerking van de plannen voor de vergunningprocedures.

We willen ons antwoord op het reflectieverzoek van het ministerie baseren op bovenstaande conclusies. Daarbij willen we aandacht vragen:

- Dat inwoners en belanghebbenden blijvend goed geïnformeerd worden en hun belangen goed behartigd worden, en dat daarvoor een goed geborgd vervolg wordt gegeven aan de Ontzorgingstafel .
- Dat in de voorbereidingen van vergunningaanvragen de bevindingen van de review door TNO worden meegenomen.
- Dat de benutting van E-boilers op groene energie wordt geborgd.
- Dat we in de uitwerking van het bijdragenspoor komen tot passende afspraken met NAM en rijksoverheid.

Hoe verder

De NAM dient nu vergunningaanvragen in. De belangrijkste vergunningen zoals de boorvergunningen, het winningsplan en de vergunningen voor injectie, vallen onder de bevoegdheid van de staatssecretaris van Mijnbouw. Onderdeel van die aanvraagprocedure is dat de regionale overheden om een advies wordt gevraagd. Waarschijnlijk worden enkele kleinere activiteiten, zoals aanleg van transportleidingen of bouwactiviteiten op de locaties, direct bij de gemeente aangevraagd. De toetsingskaders hiervoor staan vast, een oordeel over verwerking van afvalwater hoort daar niet bij.

Wat vragen wij u

We vinden het belangrijk het gevoel van de raad te vernemen, voordat we de vraag van het ministerie beantwoorden die hierboven is vermeld. Daarom vragen we u of de raad onze conclusies deelt. Zoals al aangegeven hopen we hierover met u te spreken in de commissievergadering van 13 maart.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen

de gemeentesecretaris	de burgemeester
bra	
M. Plantinga-Leenders	H.F. van Oosterhout